



Riktlinjer för hälso- och sjukvård.

Avsnitt 14

Bedömning av egenvård

SOCIALFÖRVALTNINGEN

MAS-pärm – Riktlinjer för kommunal hälso- och sjukvård

2011-03-04

	INNEHÅLLSFÖRTECKNING	SIDA
14	Bedömning av egenvård	3
14.1	Allmänt	3
14.2	Individuell bedömning	3
14.3	Riskbedömning	4
14.4	Praktisk hjälp	4
14.5	Dokumentation om bedömning och riskanalys	4
14.6	Information	4
14.7	Planering av egenvården	4
14.8	Säkerställa kunskap	5
14.9	Dokumentation av planeringen	5
14.10	Ansökan om LSS-insats/bistånd enligt socialtjänstlagen för hjälp med egenvården	5
14.11	Uppföljning	5
14.12	Ansvar för läkemedel	6
14.13	Medicintekniska produkter	6
14.14	Samverkan med Region Skåne	6
14.15	Regelverk och referenser	6

14. Bedömning av egenvård

14.1 Allmänt

Socialstyrelsen tydliggör i föreskriften *SOSFS 2009:6 Bedömningen av om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård*, vad som gäller i dessa bedömningar för att egenvårdsåtgärden kan utföras på ett för patienten säkert sätt.

Definition Med egenvård menas en hälso- och sjukvårdsåtgärd som legitimerad yrkesutövare inom hälso- och sjukvården bedömt att en person själv kan utföra. Den egenvård som patienten utför själv eller med hjälp av någon annan som inte är hälso- och sjukvårdspersonal räknas inte som hälso- och sjukvård och omfattas därmed inte av hälso- och sjukvårdslagstiftningen.

14.2 Individuell bedömning

Vem bedömer? Huruvida en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård, kan för kommunal vård och omsorg bedömas av den **behandlande** legitimerade yrkesutövaren inom sitt ansvarsområde:

- läkare i samband med utskrivning från slutenvården
- läkare i primärvård
- **sjuksköterska i kommunens vård och omsorg**
- **arbetsterapeut i kommunens vård och omsorg**
- **sjukgymnast i kommunens vård och omsorg**
- **dietist i kommunens vård och omsorg**

Samråd Bedömningen ska göras i samråd med patienten och utifrån dennes fysiska och psykiska hälsa.

Vägledning Om personen inte själv kan ansvara för egenvården är resultat av bedömningen beroende på hur stödet och hjälpen ser ut. Om det krävs medicinskt utbildad personal är det fråga om hälso- och sjukvård.

14.3 Riskbedömning

Den som gör bedömningen måste analysera om det finns några risker med att åtgärden bedöms som egenvård. En hälso- och sjukvårdsåtgärd får inte bedömas som egenvård, om analysen visar att det föreligger en risk för att patienten skadas. Riskbedömningen kan resultera i att åtgärden kan hanteras som egenvård om patienten får stöd av t.ex. närstående eller kommunens socialtjänst. Vid en bedömning om stöd måste accept av närstående eller av kommunen säkerställas.

14.4 Praktisk hjälp

Om patienten är i behov av praktisk hjälp för att utföra egenvården, ska den som gör bedömningen först samråda med närstående eller bistånds-/LSS-handläggare inom socialtjänsten.

Det är viktigt att tänka på att närstående till vuxna personer inte har någon skyldighet att hjälpa till med egenvården.

14.5 Dokumentation av bedömning och riskanalys

Såväl bedömning av egenvården som riskanalysen ska dokumenteras i patientens journal. Bedömningen är en hälso- och sjukvårdsåtgärd och görs under yrkesansvar enligt SFS 2010:659 Patientsäkerhetslagen.

14.6 Information

Patienten ska informeras om vad egenvården innebär. Det innebär att den som gör bedömningen ska informera om att den åtgärd som den enskilde utför själv eller utförs av någon närstående eller av socialtjänsten, inte räknas som hälso- och sjukvård.

14.7 Planering av egenvården

Om patienten har behov av stöd och hjälp i samband med egenvården och om det inte är uppenbart obehövt ansvarar den som gjort bedömningen för att en planering görs tillsammans med den enskilde. Planeringen ska även, i förekommande fall, göras i samråd med närstående, socialtjänsten eller andra vårdgivare. Det ska bland annat vara klart för alla inblandade vad som ska göras om patientens situation förändras, vem som ska kontaktas om patienten riskerar att skadas och vem som ska ge instruktioner. Om patienten själv ansvarar för egenvården måste det i vissa fall finnas någon som kan kontaktas om tillståndet försämras och om patienten är i behov hjälp.

14.8 Säkerställa kunskap

Vid beslut om egenvård ska kunskapsnivån för utförandet säkerställas. Det kan finnas behov av instruktion/information till patienten eller till den/de som ska stödja patienten.

14.9 Dokumentation av planeringen

Av dokumentationen av planeringen ska det framgå:

1. vilken åtgärd som har bedömts som egenvård,
2. riskbedömning
3. om patienten själv eller med hjälp av någon annan ska utföra egenvården,
4. hur information och instruktioner till dem som ska utföra den egenvården ska ges,
5. vilka åtgärder som ska vidtas och vem som ska kontaktas, om patienten har drabbats av eller har utsatts för risk att drabbas av skada eller sjukdom i samband med egenvården,
6. vilka åtgärder som ska vidtas och vem som ska kontaktas, om patientens situation förändras,
7. hur och när bedömningen av egenvården ska följas upp, och
8. när en omprövning av bedömningen av egenvården ska göras.

Patienten ska få en kopia av dokumentationen.

14.10 Ansökan om LSS-insats/bistånd enligt socialtjänstlagen för hjälp med egenvården

Vid ansökan om stöd/bistånd och praktisk hjälp, lämnar patienten den skriftliga dokumentationen av planeringen till handläggaren som fattar beslut om insatser enligt SoL alternativt LSS. Planeringen är en del av underlaget för handläggarens bedömning. Beviljas patienten bistånd/stöd i form av hjälp med egenvård, utförs åtgärden av kommunens eller annan utförares omvårdnadspersonal.

14.11 Uppföljning

Den som gjort bedömningen ska ansvara för att egenvården

1. omprövas om förutsättningarna ändras, och
2. följs upp regelbundet, om det inte är uppenbart obehövligt

14.12 Ansvar för läkemedel

Det är bara i de fall den enskilde själv kan ansvara för sin läkemedel som det kan bli fråga om egenvård. I övriga fall gäller Socialstyrelsen föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2000:1) om läkemedelshantering i hälso- och sjukvården.

14.13 Medicintekniska produkter

När en medicinteknisk produkt involveras i beslut om egenvård gäller Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2008:1) om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården.

14.14 Samverkan med Region Skåne

Region Skåne och kommunerna i Skåne har gemensamt utarbetat [rutiner för samverkan för planering och samordning av åtgärder i samband med egenvård](#). I de fall en patient har behov av samordning av egenvård mellan olika vårdgivare ska Region Skåne och berörd kommun följa dessa rutiner. Samordningen kräver patientens samtycke.

14.15 Regelverk och referenser

- [SFS 1982:763](#) Svensk författningssamling. Hälso- och sjukvårdslag
- [SFS 2010:659](#) Svensk författningssamling. Patientsäkerhetslagen
- [SFS 1993:387](#) Svensk författningssamling. Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade
- [SFS 2001:453](#) Svensk författningssamling. Socialtjänstlag
- [SFS 2009:400](#) Svensk författningssamling. Offentlighets och sekretesslag
- [SOSFS 2000:1](#) Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om läkemedelshantering i hälso- och sjukvården
- [SOSFS 2008:1](#) Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården.
- SOSFS 2009:6 Socialstyrelsens föreskrifter om bedömningen av om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård

Socialstyrelsen Meddelandeblad juni 2009

Sveriges Kommuner och landsting Cirkulär 09:71